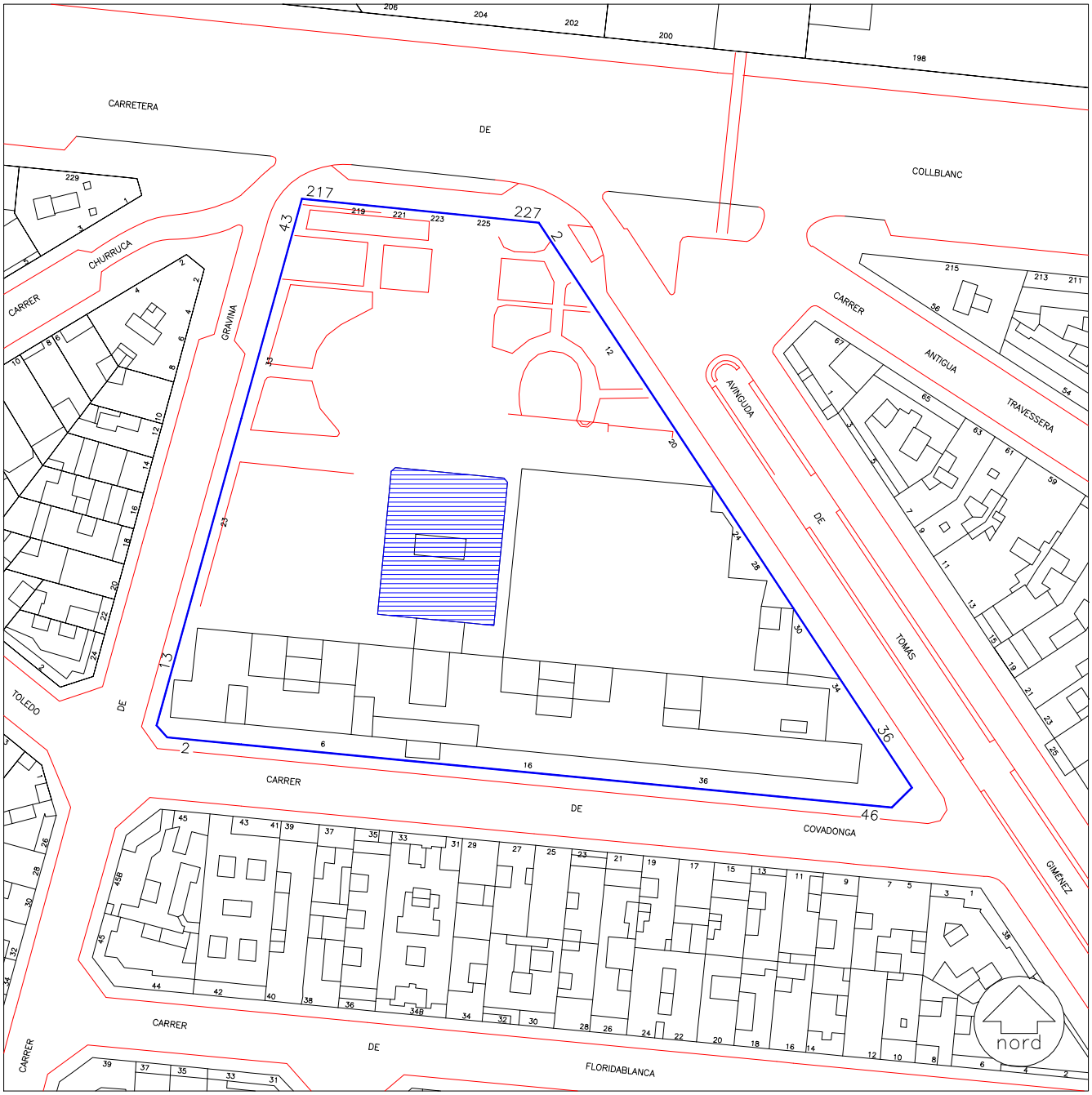

ESCALA 1:1000

ADREÇA PRINCIPAL: Collblanc, Ctra. de, 217-227

ADRECES SECUNDARIES: Tomás Giménez, Av. de, 2-36
Covadonga, C. de, 2-46
Gravina, C. de, 13-43

ADREÇA PRINCIPAL: Collblanc, Ctra. de, 217-227

ADRECES SECUNDARIES: Tomás Giménez, Av. de, 2-36
Covadonga, C. de, 2-46
Gravina, C. de, 13-43

DENOMINACIÓ: Casa Pairal Pubilla Casas

CRONOLOGIA I AUTOR/S: 1772 Construcció original

US ORIGINAL: Casa pairal
US ACTUAL: Col.legi privat

BIBLIOGRAFIA:

CASAS, 1986 A.
GIMENEZ/LOPEZ/LLOREDA/RUIZ/DOMINGUEZ, 1992.
MARCE, 1982 A.
MARCE, 19??
PUIG, 1932.
SACS, 1962.

ARXIUS:

AHUAD del COACB, 1980, fitxa 11.

Vista general de l' edifici (Febrer 1995)

CITES:

(PEPPA)

"Casal" construido para la "pubilla" de la familia Casas (Pubilla Casas) por su padre, en antiguos terrenos de los jesuitas. Originariamente constaba de planta baja, piso noble, "golfes" y sótano.
Edificio de estilo Neoclásico en el que destaca su sólido volumen cúbico.
La fachada principal, desde la planta noble hasta la cornisa, está recorrida por cuatro grandes pilastras rematadas por capiteles jónicos (las pilastras de los extremos, pareadas) que dividen el paramento de la misma en tres grandes entrepaños iguales, cada uno de los cuales contiene un balcón y una ventana.
La reja de entrada a la finca, de estilo barroco y de hierro forjado, contiene en el coronamiento una "casas" que hacen referencia explícita al linaje familiar.
Las nuevas propietarias en 1964 han variado casi totalmente toda la distribución interior, colocando ascensor, nuevas escaleras, forjados intermedios entre los antiguos, tapando suelos originales con cerámicas, tapando las vigas de madera originales y las bóvedas (o sustituyéndolas en algún caso) con cieloraso de yeso. Sólo conserva del interior el vestíbulo, la escalera noble, algunas dependencias de planta baja y el antiguo "celler" (hoy capilla). El colegio nuevo, le hace un fondo que le hace perder categoría. Jardín: bien. Existe un estanque modificado.

(GIMENEZ/LOPEZ/LLOREDA/RUIZ/DOMINGUEZ, 1992)

Sobre el barri: "La reconstrucció i millora de la Carretera d'Aragó i Madrid (l'actual N-II) impulsada per Carles III en 1764 revitalitzarà la zona nord del terme" (p.14)

(CASAS, 1986 A)

"La zona que recorrerem, podem afirmar que era gairebé deserta abans del 1957. En l'espai que comprèn hi havia el cementiri, moltes bòbiles, bastants vinyes, algun petit nucli de casetes barates (els anomenats "barris" del Boter, de la Granota, de Bellavista, del Poble Sec, etc.) i poca cosa més. En el límit nord, sòlides i alteroses, contemplaven el pla les cases de Can Rigalt i de la Pubilla Casas." (p. 85)

"...del gran casal de la Pubilla Casas, construït a la segona meitat del segle XVIII i que ha donat nom a tot el barri.

Des d'una perspectiva estrictament arquitectònica, aquest casal, juntament amb algun dels masos del segle XVI que han arribat fins a nosaltres, és segurament l'element patrimonial amb un interès monumental més clar dels que es conserven a la nostra ciutat. El seu sòlid volum cúbic, amb ornamentació neoclàssica que en ressalta les grans proporcions, defineix un casal on els valors simbòlics de l'exhibició del benestar a la vora d'un gran camí (...) adquireixen una importància primordial. Avui el vell edifici forma part del conjunt d'instal.lacions d'un col.legi de monges, cosa que, si per una banda ha estat avantatjós perquè ha assegurat una bona conservació dels elements exteriors i més característics, n'ha desvirtuat força l'interior. Es remarcable la gran entrada de cotxes, amb volta d'arc rebaixat, així com l'antic celler del soterrani -que avui es fa servir com a temple parroquial-, amb un agosarat sistema de voltes apuntades recolzades en sòlids pilars. L'escut de la pubilla que va fer bastir l'edifici, amb les "cases" a les quals fa referència el seu llinatge, és visible a l'entrada principal, així com en els ferros forjats de la tanca de l'entrada principal de la finca" (p. 91)

(AHUAD del COAC, 1980)

"Construcció academicista de planta baixa, pis i golfes, és un exemple de pugna entre el neoclàssic i el barroc que es resistia a desaparèixer. Malgrat el domini de la nova tendència palès en la severitat i rotunditat de línies, en les finestres de marcs despullats, sobresortits i rectilinis (similars als emprats per en Ventura Rodríguez) hi ha encara elements barrocs com són el trencament de l'entaulament i l'ornamentació de capitells i mènsules, el que resta rigidesa a una façana composta per sis pilastres jòniques al llarg. de la planta noble i àtic, essent simples les centrals i apariades les extremes i estant calçades per mènsules. La façana principal resta, doncs, dividida en tres parts, obrint-se al seu centre i a la planta baixa un portal d'arc escarser. Les façanes laterals tenen similar estructura compositiva però dividida en quatre parts.

Bastit l'any 1771 ha patit diverses transformacions. El 1943 s'hi establí la fàbrica "Manufactura General del Caucho S.A.". El 1947 esdevingué fàbrica de filatures de llana. Des de 1964 les noves propietàries fan una reforma interior situant ascensor i noves escales així com forjats intermitjos entre els existents. Sols es conserva, doncs, el vestíbul d'accés, l'escala principal i algunes dependències a la planta baixa, així com l'antic celler, d'altra banda molt interessant, habilitat com església. Les transformacions afecten àdhuc a l'exterior (...)" (fitxa 11)

(PUIG, 1932)

"L'edifici fou acabat el 1772 segons consta a l'entrada de la Capella; i amb pocs anys de diferència veiem una altra inscripció a les premses dels cups. Al principi del segle XVIII la casa sofrí fortament els efectes de la invasió dels francesos. Per diversos detalls comprovem llur estada; unes inscripcions a les parets de la cuina; els dibuixos d'uns soldats gavatxos del "8ème Regiment"; i a les golfes al llarg de les parets i a l'alçada d'una persona es veuen centenars d'impactes de bala, cosa que no té altra explicació lògica de cap mena. Al jardí, en unes excavacions que actualment es practiquen, s'ha trobat un bon nombre d'esquelets de persones i trossos d'uniformes de soldats francesos i espanyols; en alguns botons es llegeix la inscripció de l'11è Regiment de Sòria i altres de francesos.
La casa fou saquejada. Es veuen senyals de fogueres al menjador i al saló, i a falta de millor llenya, sembla que cremaren les portes. Després, la casa estigué molts anys abandonada.

Descripció: En la construcció de la casa res no es va plànyer. Els baixos formen una gran socolada de pedra picada; les pilastres jòniques compostes, que en nombre de sis en les façanes Nord i Sud, i set en les altres dues, les ornamentaven i composaven, també són de carreus; i del mateix material és el cornissament i balustrada superior, i els muntants i dintells de totes les obertures. Els plafons dels paraments són estucats d'un to vermell pàl.lid, que a les postes de sol reflecteix i envolta la casa de color de foc.

El sistema constructiu és de primer ordre. La planta, rectangular d'uns vint-i-dos metres d'ample per trenta de fons, és dividida interiorment en tres crugies que,

descomptant els gruixos de parets, resulten de prop de set metres de llum. El soterrani i baixos són coberts de voltes de pedra i de maó, i de bigues de fusta i solera el primer pis. La casa és aixoplugada per un gran terrat sustentat per unes jàcenes, de secció quadrada i de fusta de melis, d'uns seixanta centímetres d'amplada. La construcció en conjunt és tan perfecta que, no obstant els anys d'abandó en què s'ha vist, no presenta cap esquerda ni senyal de ruïna per enlloc. [.....]

VALORACIÓ:

La casa pairal de la Pubilla Casas és l'exemple arquitectònic més notable del que foren els grans masos de la zona del Samuntà. Els camps -sobre tot les vinyes- i posteriorment les bòbiles dominaren aquest territori fins a mitjans segle XX, quan la segona gran onada migratòria del segle acabà per copsar tot l'espai residencial amb nous polígons i molta arquitectura salvatge i d'autoconstrucció.

Com ha descrit sobradament la bibliografia sobre aquest casal, es tracta d'una construcció del segle XVIII (1772) que segueix els cànons de l'arquitectura neoclàssica. La seva execució fou acurada i de qualitat, amb elements de pedra al basament, pilastres adossades i emmarcaments de les obertures. Hom destaca el soterrani, antigament el celler de la propietat i avui capella de la comunitat de religioses que ocupa l'edifici, des d'on s'hi podia accedir amb carro per a la càrrega de les botes. Segons descriu Ramon Puig i Gairalt en el seu article de 1932 sobre l'edifici, des del pati es podia realitzar la càrrega del vi als cubs mitjançant un sistema de canalitzacions.

L'aixecament d'aquesta casa pairal, que no hem de dubtar de qualificar com a noble, palesava i exhibia la riquesa dels seus propietaris, la famosa "Pubilla Casas". De totes maneres sabem poc d'aquesta família i de la riquesa dels seus camps, i caldria un esforç d'investigació històrica per contextualitzar més l'origen d'aquest casal, la pervivència del qual ha arribat a donar nom a un barri sencer.

Quant a la seva ubicació, aquesta no és aliena a l'arranjament i reconstrucció de la carretera de Madrid (carretera de Collblanc) iniciada per Carles III al 1764. El nou

casal s'aixecava a tocar d'una de les vies principals d'entrada a la ciutat de Barcelona i feia fixar la vista als viatgers.

La majestuosa presència de l'edifici, tot i els avatars de la seva història, va determinar fins i tot els projectes d'urbanització sorgits als anys 20 de la mà de l'arquitecte municipal de l'Hospitalet Ramon Puig i Gairalt. Potser val la pena transcriure les seves pròpies paraules:

"Sobre l'extensa finca annexa a la casa s'ha projectat un extens plànol d'urbanització en forma de Ciutat Jardí que amb el temps serà, sens dubte, la millor barriada de l'insospitat eixamplament del veí poble d'Hospitalet. Vies de gran importància aflueixen a places en forma de "rond point". Pel moment ja s'han venut diferents solars i edificat algunes cases. Però enfront de la plaça central de l'urbanització s'ha reservat una mansana, al mig de la qual hi campeja l'edifici de la "Pubilla Cases" amb les seves terrasses, els seus dipòsits d'aigua i l'arbreda que l'envolta".

D'aquest projecte d'urbanització de Ciutat Jardí només n'ha restat el traçat dels carrers, que segueixen les teories urbanístiques de principis de segle i que recorden, per posar un exemple proper, el pla d'enllaços de Barcelona de Jaussely.

PROTECCIÓ:

Nivell C

CRITERIS D'INTERVENCIÓ:

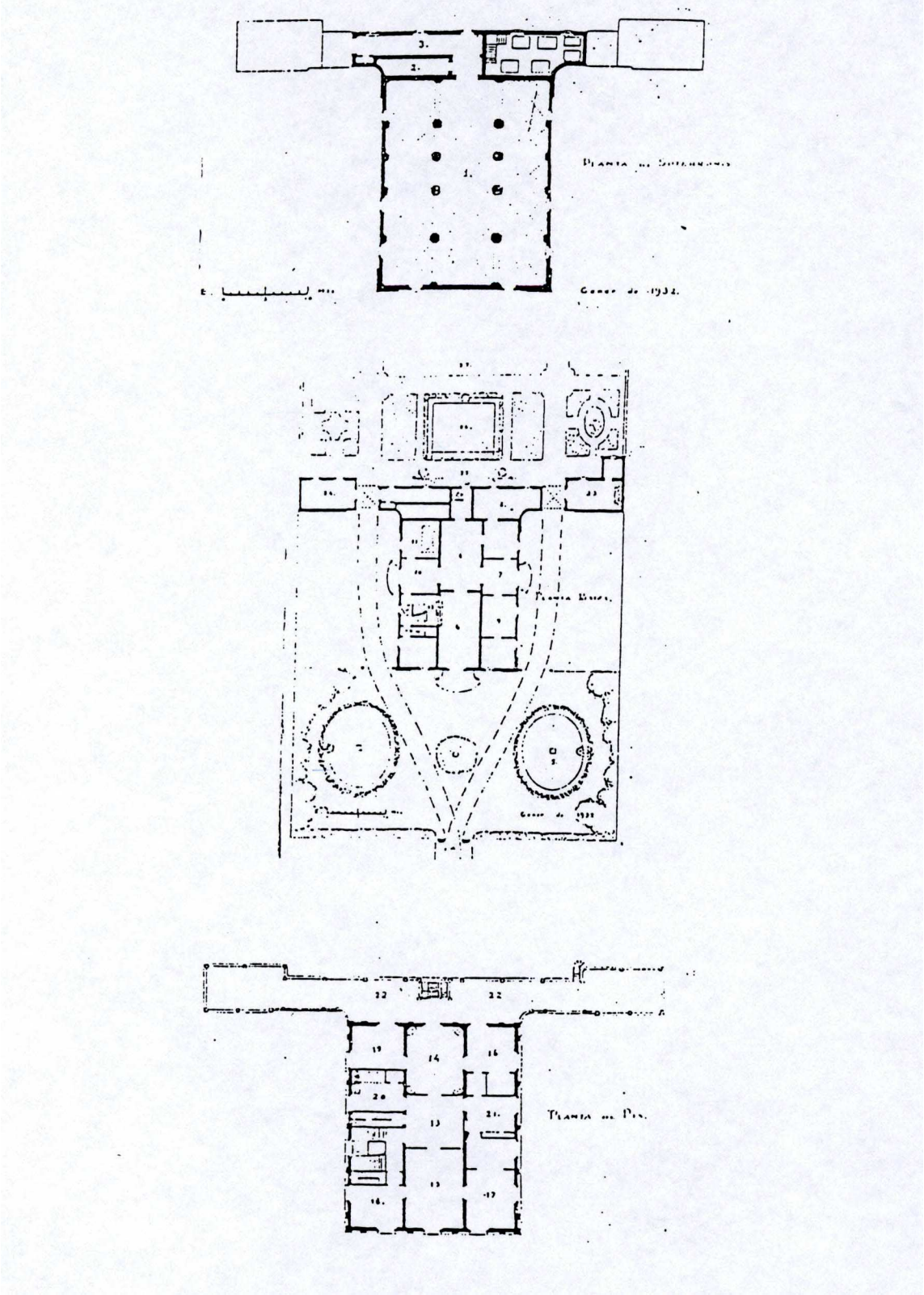
A nivell de façanes, l'edifici ha de rebre només actuacions de restauració ortodoxa. Seria convenient realitzar un estudi de color de l'estucat de la façana per tal de recuperar el to rogenc que descriu la literatura sobre l'edifici.

L'interior de l'edifici ha estat molt modificat per la seva adequació com a centre docent i seria molt difícil la seva recuperació original. De totes maneres, caldria conservar tots

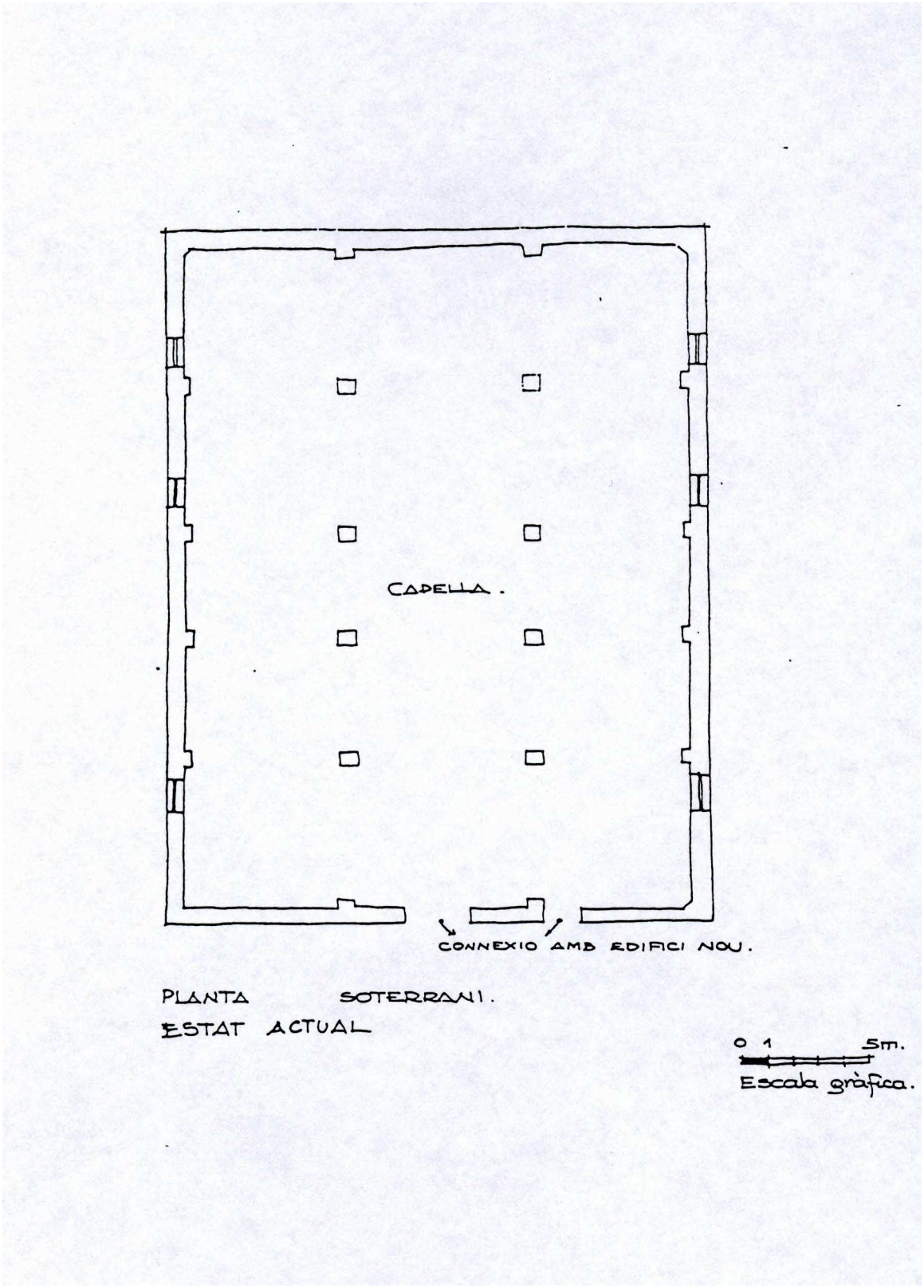
els vestigis possibles (entrada principal, soterranis, etc.), així com intentar no desvirtuar cap més espai unitari.

Quant al jardí caldria conservar tots els elements originals subsistents.

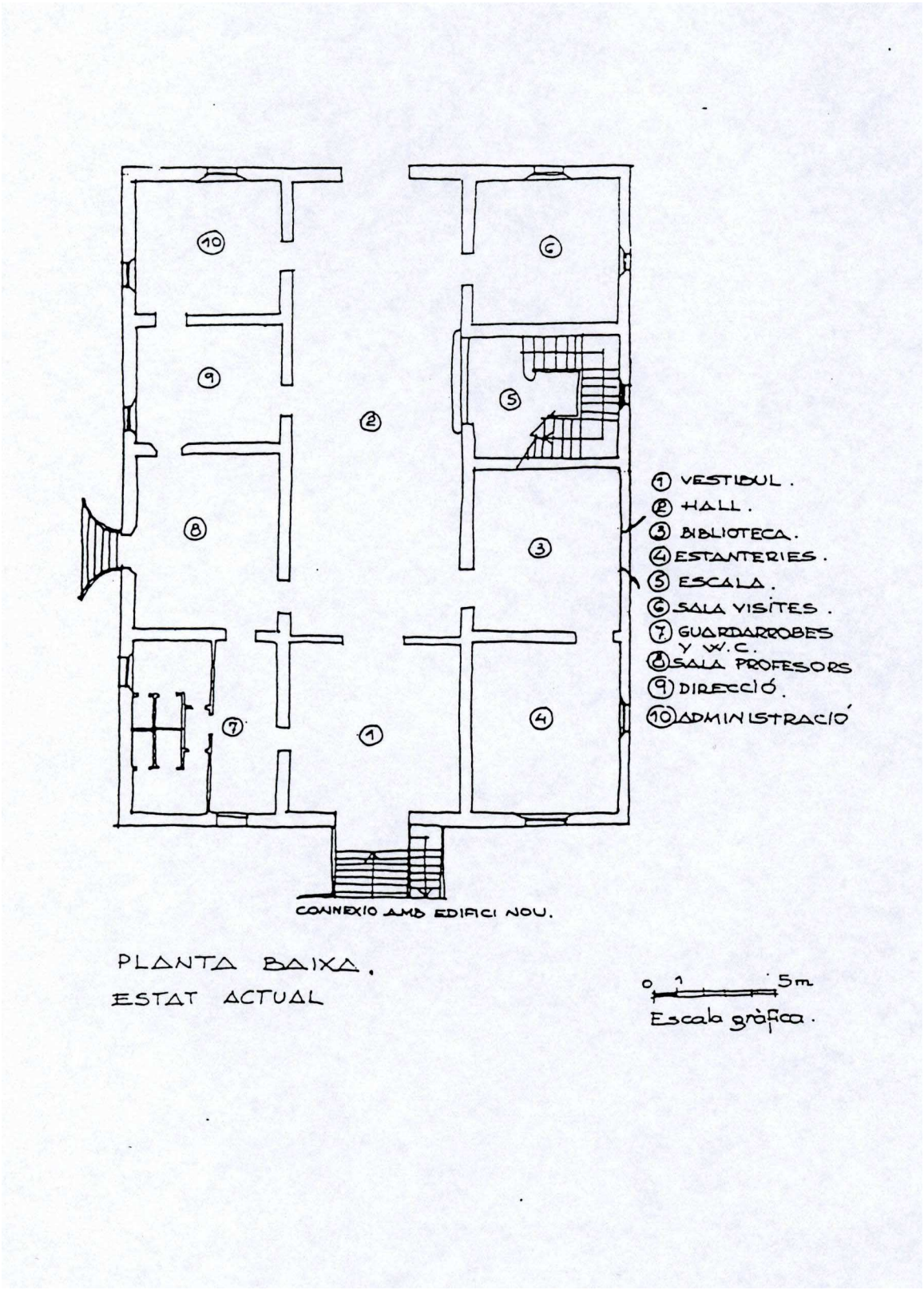
Es recomana la substitució de la tanca de la finca per una que s'adigui més al conjunt.

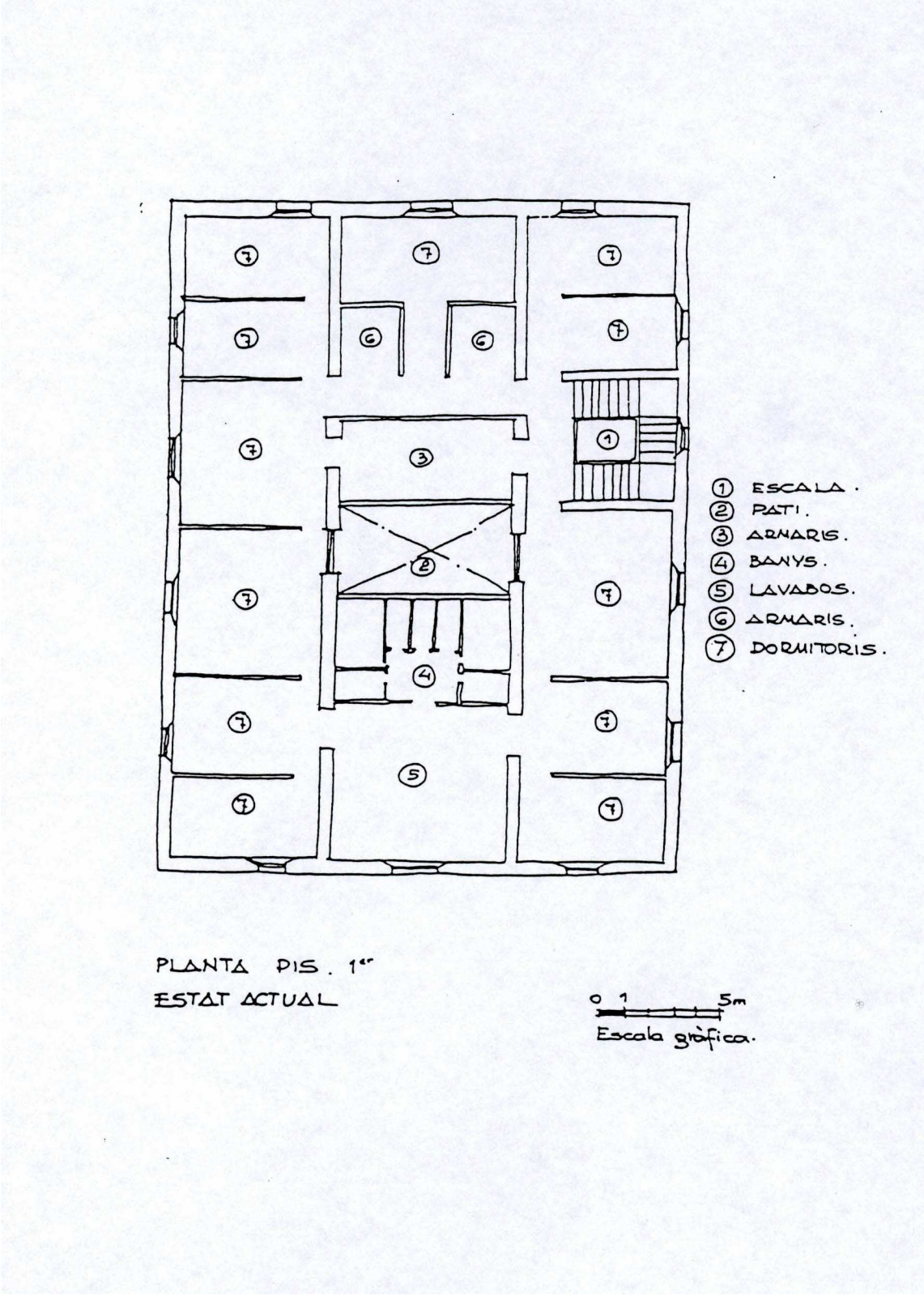
Plantes publicades per Ramon Puig i Gairalt al 1932

Croquis planta soterrani (PEPPA, 1987)

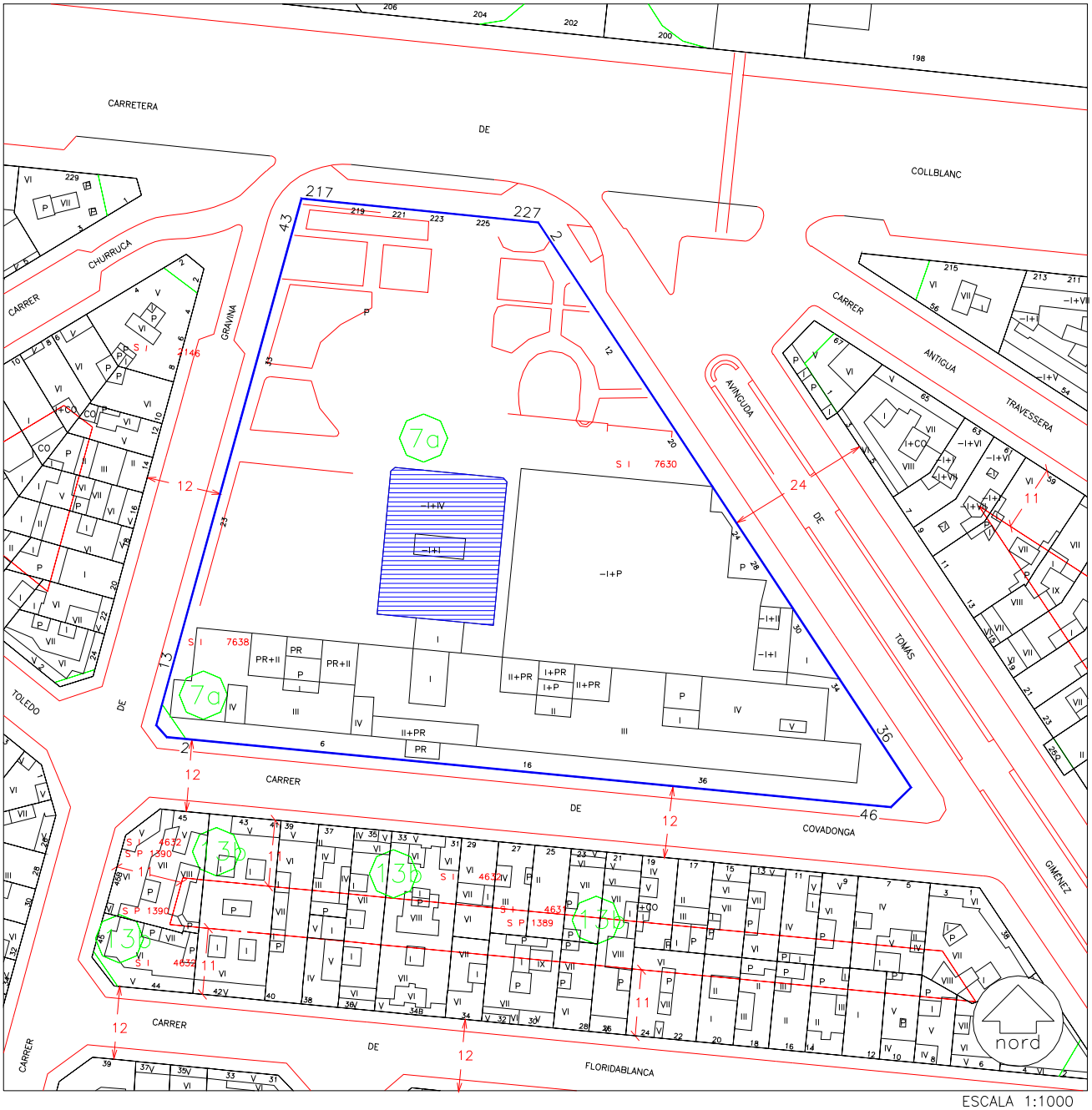
Croquis planta baixa (PEPPA, 1987)

Croquis planta pis (PEPPA, 1987)

SITUACIÓ URBANÍSTICA

Actualment el PGM inclou aquesta propietat dins l'epígraf 7a (equipament comunitari actual) ús que respon a la realitat actual. L'edifici ha de considerar-se com a element estructural no substituïble, mantenint congelada la seva edificabilitat.

ESCALA 1:1000